

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Згари Ірини Костянтинівни
на тему: «Державний механізм сталого розвитку аграрного сектору України
в умовах євроінтеграції»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Загальна характеристика роботи

Дисертаційна робота Ірини Костянтинівни Згари є ґрунтовним і комплексним дослідженням, що присвячено одній із найактуальніших проблем сучасного державного управління — формуванню ефективного державного механізму сталого розвитку аграрного сектору України в умовах євроінтеграційних процесів, післявоєнного відновлення та глобальних викликів продовольчої безпеки.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що аграрний сектор залишається стратегічною галуззю національної економіки, яка забезпечує продовольчу незалежність держави, формує значну частину валютних надходжень і сприяє зайнятості населення, особливо у сільських регіонах. Водночас, війна, руйнування інфраструктури, втрата виробничих потужностей та потреба у відновленні галузі на основі європейських стандартів вимагають розробки нових управлінських підходів, що й зумовлює важливість і своєчасність проведеного дослідження.

Авторка комплексно підійшла до вивчення проблеми, поєднавши економічні, правові, екологічні та управлінські аспекти сталого розвитку, що свідчить про її системне бачення проблематики публічного управління в аграрній сфері.

2. Зміст, структура та логіка дослідження

Дисертаційна робота має логічну структуру, що відповідає вимогам до наукових праць цього рівня. У ній чітко визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження. Логіка побудови роботи є послідовною — від теоретико-методологічного осмислення проблеми до розроблення конкретних практичних пропозицій.

У першому розділі обґрунтовано наукові засади сталого розвитку аграрного сектору, розкрито зміст категорії «державний механізм сталого розвитку» в контексті сучасних підходів до публічного управління, узагальнено принципи державної аграрної політики з урахуванням Цілей сталого розвитку ООН. Особливу увагу приділено аналізу правового поля, інституційної бази та функцій державних інституцій у процесі регулювання аграрного сектора.

У другому розділі здійснено глибокий аналіз сучасного стану аграрного сектору України, його потенціалу та регіональних диспропорцій, охарактеризовано наслідки воєнних дій для галузі, визначено ключові бар'єри сталого розвитку. Авторкою вдосконалено методичний підхід до оцінки сталого розвитку регіонів із використанням методу пропорційного рейтингування, що є вагомим науковим здобутком.

Третій розділ присвячено розробці пропозицій щодо вдосконалення державного механізму сталого розвитку аграрного сектору України. У ньому систематизовано інструменти державного регулювання аграрної політики в країнах ЄС, проаналізовано фінансові та економічні важелі підтримки галузі, визначено напрями їх адаптації в Україні. Важливо, що дисертантка пропонує власну модель стратегічних пріоритетів — гармонізацію законодавства з правом ЄС, розвиток дорадчих систем, підтримку жіночого та молодіжного підприємництва, розбудову агропереробки, цифровізацію та екологізацію виробництва.

3. Наукова новизна одержаних результатів

У роботі отримано низку наукових результатів, які мають ознаки наукової новизни:

1. Вперше сформовано цілісний концептуальний підхід до розроблення державного механізму сталого розвитку аграрного сектору України з урахуванням євроінтеграційних пріоритетів і поствоєнного відновлення.
2. Удосконалено методичний апарат оцінки сталого розвитку з урахуванням індикаторів Цілей сталого розвитку 2, 8, 11, 12, 15, 17, що дозволяє об'єктивніше оцінювати регіональний прогрес.
3. Запропоновано класифікацію ризиків стійкості аграрного сектору (економічних, соціальних, екологічних, технологічних, управлінських), що створює основу для ризик-орієнтованої державної політики.
4. Систематизовано інструменти державного регулювання аграрного сектору ЄС і визначено можливості їх адаптації до умов України.
5. Розроблено стратегію впровадження інклюзивних форм державної підтримки, що передбачає участь малих фермерів, жінок-підприємниць і місцевих громад у процесах прийняття рішень.

Отримані результати відзначаються як теоретичною новизною, так і високим рівнем практичної придатності для державної політики.

4. Практичне значення результатів

Практичні рекомендації, розроблені в дисертації, мають прикладний характер і можуть бути використані:

- у діяльності центральних органів виконавчої влади (Мінагрополітики, Мінекономіки, Мінвідновлення);
- у регіональних програмах розвитку для аграрних областей України;
- у процесі адаптації законодавства України до стандартів Спільної аграрної політики ЄС;
- у підготовці кадрів для органів влади та в освітніх програмах із публічного управління і сталого розвитку.

Результати роботи вже пройшли апробацію під час науково-практичних конференцій та відображені у публікаціях авторки у фахових виданнях, що підтверджує їхній практичний потенціал.

5. Зауваження та побажання

Робота виконана на високому науковому рівні, однак для повноти дослідження рецензент вважає за доцільне зазначити кілька побажань і зауважень, що мають рекомендаційний характер:

1. Було б доцільно окремо розглянути роль місцевого самоврядування у реалізації державного механізму сталого розвитку, оскільки децентралізація є важливою складовою сучасної публічної політики.

2. Потребує подальшого аналізу вплив цифрових технологій (AgriTech, Smart Farming) на підвищення ефективності управління аграрним сектором.

3. Варто було б конкретизувати економічні показники ефективності запропонованих механізмів для оцінки їх результативності у коротко- та середньостроковій перспективі.

4. Доцільно розширити розділ щодо міжнародного співробітництва України в аграрній сфері, зокрема через програми ЄС (Horizon Europe, LIFE, Erasmus+), що може підсилити євроінтеграційний аспект роботи.

Усі зауваження мають конструктивний характер і можуть бути враховані в подальших наукових дослідженнях авторки.

6. Загальна оцінка та висновки

Дисертаційна робота Ірини Костянтинівни Згари є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе наукове завдання — обґрунтування та розроблення теоретичних і прикладних засад державного механізму сталого розвитку аграрного сектору України в умовах євроінтеграції.

Робота відзначається глибиною аналізу, системністю, міждисциплінарністю та актуальністю отриманих результатів. Вона робить вагомий внесок у розвиток науки публічного управління, особливо у напрямках державної аграрної політики, регіонального розвитку та євроінтеграційних процесів.

Стиль викладу чіткий, логічний, науково аргументований. Висновки обґрунтовані, відповідають меті та завданням дослідження. Рівень виконання дисертаційної роботи повністю відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Рецензент,
доктор наук з державного управління, професор
професор кафедри маркетингу і туризму,
Маріупольський державний університет (м. Київ, Україна)

Валентина Іванівна Токарева

Особистий підпис	В. І. Токарева
засвідчую	
Начальник загального відділу	В. І. Токарева